dr Monika Grochalska
Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Olsztyn, 11 maja 2021 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Lidii Bielinis
pt.: „Doświadczanie przestrzeni cyfrowej w procesie uczenia się młodych dorosłych (na przykładzie grup edukacyjno-dyskusyjnych w mediach społecznościowych)"
przygotowanej pod kierunkiem naukowym prof. dr. hab. Henryka Mizerka oraz promotora pomocniczego dr Moniki Grochalskiej

Przedłożona rozprawa doktorska mgr Lidii Bielinis pt.: „Doświadczanie przestrzeni cyfrowej w procesie uczenia się młodych dorosłych (na przykładzie grup edukacyjno-dyskusyjnych w mediach społecznościowych)" wpisuje się w obszar badań pedagogicznych nad współczesnymi przemianami w procesach uczenia się, stanowiąc ważną refleksję nad sposobami doświadczania przestrzeni cyfrowej w procesie uczenia się młodych dorosłych. Autorka niezwykle udanie analizuje znaczenia nadawane uczeniu się wspomaganemu nowymi technologiami przez studentki i studentów pedagogiki. Ze względu na temat, praca lokuje się na pograniczu kilku dyscyplin naukowych - pedagogiki, andragogiki, socjologii, psychologii czy nauk o mediach. Praca jest nowatorska, ponieważ Autorka postanowiła przyjrzeć się przestrzeni komunikacji zapośredniczonej przez media społecznościowe z perspektywy studentów – młodych dorosłych. Stanowi też przyczynek do refleksji nad nowymi i skutecznymi sposobami pracy dydaktycznej z młodymi dorosłymi.

Przedłożona do recenzji praca ma charakter liczącego 352 stron opracowania, opatrzonego wstępem i zakończeniem, w których Autorka przedstawiła związki pomiędzy wykorzystaniem mediów społecznościowych w procesie edukacji a sposobami doświadczania przestrzeni cyfrowej w procesach uczenia się przez młodych dorosłych. W pracy uwzględniono bibliografię, streszczenie w języku angielskim, spisy tabel, rysunków, rycin i fotografii oraz aneksy z autorskimi narzędziami badawczymi – przewodnikami do wywiadu oraz zdaniami inicjującymi refleksyjny esej.

Autorka postawiła sobie bardzo ambitne zadanie, gdyż jej celem było zrozumienie poszczególnych, konstruowanych jednostkowo przez młodych dorosłych wersji doświadczania

przestrzeni cyfrowej w procesie uczenia się, a także odtworzenie znaczeń i sensów nadawanych przez uczestników i uczestniczki badań procesowi uczenia sią przy aktywnym wykorzystaniu przestrzeni cyfrowej. Te cele w pełni udało się Autorce zrealizować. W procesie badawczym wykorzystano strategię studium przypadku z użyciem trzech metod zbierania danych – obserwacji uczestniczącej, wywiadu netnograficznego oraz analizy dokumentów.

Na strukturę rozprawy składają się trzy jej części, podzielone na pięć rozdziałów. W rozdziale pierwszym zaprezentowano rozważania dotyczące przestrzeni cyfrowej - kluczowej kategorii w niniejszej pracy, ukazano także procesy rozwoju technologii i mediów oraz sposoby ich wykorzystania w edukacji. Autorka w bardzo interesujący sposób przedstawiła genezę mediów społecznościowych i koncepcję tzw. cyfrowych pokoleń. Rozdział drugi poświęcony jest problematyce uczenia się w epoce cyfrowej, z uwzględnieniem modeli dydaktycznych wspieranych zasobami dostępnymi w przestrzeni cyfrowej oraz teorii uczenia się istotnych dla procesów edukacyjnych wspieranych elementami dostępnymi w przestrzeni cyfrowej. Rozdział kończy się przekonującym uzasadnieniem potrzeby prowadzenia badań w wybranym przez Autorkę obszarze. W tej części pracy mgr Lidia Bielinis wykazała się doskonałą znajomością literatury z zakresu uczenia się w dobie cyfrowych technologii, zarówno na świecie, jak i w Polsce.

W części metodologicznej rozprawy opisano, adekwatnie do celów i założeń projektu, przyjęte jakościowe podejście badawcze. Poprawnie przedstawiono cel zaprojektowanych badań, ich przedmiot oraz problemy badawcze, a także zastosowaną strategię badawczą – *case study* wraz z wykorzystanymi metodami zbierania danych. Dokonano również udanej charakterystyki kryteriów i metody doboru próby, a także procedur analizy uzyskanych danych. Ważną częścią tego rozdziału jest precyzyjna charakterystyka paradygmatów badawczych w naukach społecznych.

Część analityczna natomiast obejmuje swoim zakresem szczegółowe omówienie analizy zebranego materiału badawczego. Składa się ona z dwóch rozdziałów, zdecydowanie wyczerpujących możliwości analizy obszernego materiału badawczego zgromadzonego przez Autorkę. Pierwszy z tych dwóch rozdziałów stanowi prezentację wyników badań w ramach pierwszego analizowanego przypadku, na podstawie danych pochodzących z refleksyjnych esejów, obserwacji uczestniczącej oraz wywiadów netnograficznych. Natomiast ostatni rozdział ukazuje wyniki badań prowadzonych w ramach drugiego analizowanego przypadku, z wykorzystaniem różnych typów danych pochodzących z wywiadów netnograficznych i obserwacji uczestniczącej, refleksyjnych esejów, a także tworzonych przez Autorkę not terenowych. Cała analiza jest dobrze zaprojektowana i wysoce przemyślana. Wszystkie użyte

do interpretacji danych koncepcje teoretyczne zostały wykorzystane z pełną świadomością ich adekwatności i przydatności dla danego obszaru analiz, co świadczy o dużej dojrzałości naukowej młodej badaczki.

Prezentowana rozprawa spełnia cele postawione przez samą Autorkę – dokonania analizy sposobów doświadczania przez studentów przestrzeni cyfrowej w procesach uczenia się. Autorka wykazała się wysoką samoświadoością badawczą, pokazując także swoje własne zaangażowanie i rolę w procesie badawczym. Zebrany materiał badawczy jest niezwykle bogaty i wartościowy, a Autorka wykazała jednocześnie swoje zrozumienie faktu, że przedstawione interpretacje i rozważania są jednymi z wielu możliwych i nie stanowią podstawy do tworzenia uogólnień.

Za pozytywną oceną recenzowanej pracy przemawia:

- podjęcie ważnego społecznie i edukacyjnie zagadnienia,
- interdyscyplinarne, oparte o solidną kwerendę bibliograficzną, ujęcie problematyki badawczej,
- wielopłaszczyznowa analiza zgromadzonego materiału badawczego,
- uchwycenie zmian zachodzących w procesach i sposobach uczenia się we współczesnej rzeczywistości,
- poprawny dobór i wykorzystanie w badaniach metod i narzędzi badawczych stosowanych w tego typu badaniach,
- innowacyjność w wyborze tematu i sposobie jego przedstawienia,
- przejrzystość w prezentacji wyników badań,
- odniesienie uzyskanych wyników badań do uprzednio przyjętych podstaw teoretycznych.

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska mgr Lidii Bielinis stanowi ważny wkład w dorobku pedagogiki, przyczyniając się do lepszego rozumienia przemian zachodzących w obszarze uczenia się w rzeczywistości zmieniającej się pod wpływem nowych mediów. Pracę czyta się z dużym zainteresowaniem. Wysoko oceniam wiedzę teoretyczną Autorki z zakresu pedagogiki i nowych mediów, a także jej umiejętności badawcze. Sama rozprawa może stać się cennym źródłem informacji dla badaczy i praktyków zainteresowanych problematyką podjętą w dysertacji.

Biorąc pod uwagę wszystkie przedstawione wyżej argumenty stwierdzam, że przedstawiona do oceny praca doktorska Pani mgr Lidii Bielinis spełnia wszystkie wymagania stawiane w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym z dnia 14 marca 2003 roku

wraz z uzupełnieniami zawartymi w Prawie o Szkolnictwie Wyższym z dnia 27 lipca 2005 roku i wnoszę o dopuszczenie Autorki do dalszych etapów postępowania w przewodzie doktorskim.

Promotor pomocniczy
dr Monika Grochalska